

Page	
158	1 Podstatná jména a determinanty
160	2 Přídavná jména
161	3 Příslovce
161	4 Srovnávání
162	5 Předložky a spojky
164	6 Zájmena
167	7 Slovesa: infinitiv, zvrtná slovesa, neosobní slovesa
169	8 Slovesné časy
174	9 Slovesa: imperativ, kondicionál, subjontif
176	10 Přítomné příčestí
176	11 Trpný rod
177	12 Záporny
178	13 Tvoření otázek
179	14 Přímá a nepřímá řeč
180	15 Tabulka sloves

1 Podstatná jména a determinanty

1.1 Rod: mužský a ženský

Všechna podstatná jména ve francouzštině jsou rodu mužského nebo ženského. Většina podstatných jmen, která označují osoby, mají dva tvary. Podstatné jméno mužského rodu lze převést na rod ženský:

- připojíme *-e*: *un employé/une employée*
- zdvojíme koncovou souhlásku a připojíme *-e*: *un Italien/une Italienne*
- změníme *-eur* na *-euse* a *-teur* na *-trice* (pozor, existují výjimky)

Některá podstatná jména mohou být jak rodu mužského, tak rodu ženského: *un élève/une élève*, *un prof/une prof*. Některá podstatná jména jsou rodu mužského, i když se jedná o ženu: *un professeur*, *un médecin*.

Koncovka podstatných jmen vám může pomoci k určení jeho rodu (ale jsou zde výjimky, proto si rod zkontrolujte ve slovníku!).

Podstatná jména s následujícími koncovkami jsou obvykle mužského rodu:

-é	-eau	-acle	-age
-ège	-ème	-isme	-asme
podstatná jména končící souhláskou			

Podstatná jména s následujícími koncovkami jsou obvykle ženského rodu:

-ée	-ère	-euse	-ade	-itude
-ace	-ance/anse	-ence/ense	-ie	-ise
-oire	-ité	-té	-tié	
-tion	-sion	-aison	-ison	
podstatná jména končící němým <i>-e</i> po dvou souhláskách				

1.2 Jednotné a množné číslo

Množné číslo používáme ve vztahu k více než jedné věci. Většina francouzských podstatných jmen tvoří množné číslo přidáním *-s*.

le copain → *les copains*

Některá podstatná jména se neřídí tímto pravidelným modelem:

- podstatná jména, která končí na *-al*, obvykle mění tuto koncovku na *-aux*:
un animal → *des animaux*
- podstatná jména, která již končí na *-s*, *-x* nebo *-z*, obvykle zůstávají beze změny:
le bras → *les bras* *le prix* → *les prix*
le quiz → *les quiz*
- podstatná jména končící na *-eau* nebo *-eu* přibírají *-x*:
un château → *des châteaux*
un jeu → *des jeux*
- několik podstatných jmen zcela mění svůj tvar:
un œil → *des yeux* *monsieur* → *messieurs*

Složená podstatná jména (tvořená více než jedním slovem): najdete si je ve slovníku a naučte se je zapaměti.

un grand-parent → *les grands-parents*

un porte-monnaie → *les porte-monnaie*

1.3 Determinanty: člen určitý a neurčitý

Determinant (slovo, které určuje podstatné jméno) vám může naznačit, zda je podstatné jméno rodu mužského (m) nebo ženského (ž/f) a zda je v jednotném čísle (j. č.)/singuláru (sg) nebo množném čísle (mn. č.)/plurálu (pl).

Nejběžnější determinanty jsou určitý člen (lze přeložit jako „ten“) a neurčitý člen (lze přeložit jako „nějaký“).

le chômage *la famille* *les jeunes*
un ami *une école* *des étudiants*

	jedin. číslo		mn. číslo
	mužský rod	ženský rod	
ten	<i>le/l'</i>	<i>la/l'</i>	<i>les</i>
nějaký	<i>un</i>	<i>une</i>	<i>des</i>

Použijte *l'* místo *le/la* u podstatných jmen, která začínají samohláskou nebo němým *h*: *l'hôtel* (m), *l'armoire* (ž), ale *le hockey* (proto ověřte slova začínající na němém *h* ve slovníku). Neurčitý člen se nepoužívá před názvy zaměstnání: *Je voudrais être journaliste*. Chtěl bych být novinářem.

1.4 *de* + podstatné jméno

de + le → **du**

de + la → **de la**

de + l' → **de l'**

de + les → **des**

Pamatujte si:

Když chcete vyjádřit „nějaký“ nebo „něčí“, použijte před podstatným jménem *du*, *de la*, *de l'* nebo *des*.

Il a des frères et sœurs? Má (on) nějaké bratry a sestry?
le déclin du mariage úbytek sňatků

- ◆ Použijte *de* k vyjádření skutečnosti, že někomu nebo něčemu něco patří (více se dovíte v kap. 5.2):

la maison de mon père dům mého otce
la femme du Président prezidentova manželka
la capitale de l'Espagne hlavní město Španělska

- ◆ Použijte samostatné *de* (ne *du*, *de la*, *des*) v záporných slovních spojeních (viz 12.2):

Je n'ai pas de frères. Nemám žádné bratry.

1.5 *ce, cet, cette, ces* + podstatné jméno (ukazovací zájmena)

Ce, cet, cette, a ces jsou determinující výrazy, které se používají k vyjádření „tento“, „tamten“, „tito“ nebo „tamti“. Protože jsou to adjektiva, mění se podle rodu a čísla.

	jedn. číslo	mn. číslo
mužský rod	<i>ce/cet*</i>	<i>ces</i>
ženský rod	<i>cette</i>	<i>ces</i>

* *Cet* se používá před podstatnými jmény mužského rodu v jednotném čísle, která začínají samohláskou nebo němým *h*, např. *cet étage*, *cet hôtel*.

- ◆ Pro zřetelnější odlišení výrazu „tento“ od „tamten“, případně výrazu „tito“ od „tamti“, můžete za podstatné jméno přidat *-ci* nebo *-là*:

J'aime ce pull-ci mais je n'aime pas cette chemise-là.
Líbí se mi tento svetr, ale nelíbí se mi tamta košile.
(viz kapitola 6.11 ukazovací zájmena: *celui-ci/là*, *celle-ci/là* atd.)

1.6 *mon, ma, mes* (přivlastňovací zájmena)

Jsou to determinující výrazy, které vyjadřují, komu patří nějaká osoba nebo věc. Ve francouzštině se slova „můj, tvůj, jeho, její“ atd. mění podle toho, zda podstatné jméno, které za nimi následuje, je rodu mužského, ženského, v jednotném nebo množném čísle.

	jedn. číslo	mn. číslo	
	mužský rod	ženský rod	mužský nebo ženský rod
můj	<i>mon</i>	<i>ma*</i>	<i>mes</i>
tvůj	<i>ton</i>	<i>ta*</i>	<i>tes</i>
jeho/její	<i>son</i>	<i>sa*</i>	<i>ses</i>
náš	<i>notre</i>	<i>notre</i>	<i>nos</i>
váš	<i>votre</i>	<i>votre</i>	<i>vos</i>
jejich	<i>leur</i>	<i>leur</i>	<i>leurs</i>

* Před podstatnými jmény, která začínají samohláskou nebo němým *h*, použijeme **mon, ton, son**, např. *mon amie*, *ton imagination*, *son histoire*.

J'habite avec ma mère. Bydlím se svou matkou.

Je passe les week-ends chez mon père. Trávím víkendy u svého otce.

chez mon père.

Sa sœur aime ton frère. Jeho/její sestře se líbí tvůj bratr.

Vous avez votre livre? Máte svou knihu?

Viz kapitola 6.10 přivlastňovací zájmena: *le mien, la mienne* atd.

1.7 Další determinující výrazy (neurčitá zájmena)

- ◆ *Chaque* každý (z určitého počtu)
Chaque élève a un entretien.
Každý student má pohovor.
- ◆ *autre(s)* jiný, další
J'ai vu Sophie l'autre jour.
Onehdy jsem viděl Sofii.
- ◆ *même(s)* tentýž, stejný
J'ai le même CD.
Mám stejné CD.
- ◆ *n'importe quel(le)(s)* jakýkoliv, každý
On trouve ça dans n'importe quelle encyclopédie.
Můžete to najít v každé encyklopedii.
- ◆ *quelque(s)* nějaký, několik
Il travaille avec quelques collègues.
Pracuje s několika kolegy.

- ◆ *plusieurs* několik
Il a passé plusieurs mois en France.
Strávil několik měsíců ve Francii.
- ◆ *tout, toute, tous, toutes* celý/všechn
Il a lu tous les livres de Pagnol.
Přečetl všechny Pagnolovy knihy.

2 Přídavná jména (adjektiva)

2.1 Tvar přídavných jmen

Ve francouzštině mají přídavná jména různé koncovky v závislosti na rodu a čísle podstatného jména, které rozvíjejí:

	mužský rod	ženský rod
jednotné číslo	-	-e
množné číslo	-s*	-es

*-s se nevysslovuje

J'ai un ami espagnol. J'ai une amie espagnole.
J'ai des amis espagnols. J'ai des amies espagnoles.

- ◆ Adjektiva končící na *-e* nepřibírají další „e“ v ženském rodě (ale přibírají *-s* v plurálu):
un frère timide une sœur timide
des enfants timides
- ◆ Adjektiva končící na jednoduchou souhlásku tuto souhlásku zdvojují před připojením *-e*:

	masculin	féminin
-el	<i>naturel</i>	<i>naturelle</i>
-il	<i>gentil</i>	<i>gentille</i>
-as	<i>gras</i>	<i>grasse</i>
-et	<i>muet</i>	<i>muette</i>
-en	<i>ancien</i>	<i>ancienne</i>

- ◆ Adjektiva končící následujícími písmeny se při tvoření ženského a mužského rodu řídí jinými pravidly:
-er se mění na *-ère*: *premier/première*
-eux se mění na *-euse*: *capricieux/capricieuse*,
généreux/génèreuse, *heureux/heureuse*
(výjimky: *faux/fausse*, *doux/douce*)
-eur se mění na *-euse*: *menteur/menteuse*
(výjimky, u kterých se připojí pouze *-e*: *meilleur*,
extérieur, *intérieur*, *supérieur*, *inférieur*)
-f se mění na *-ve*: *créatif/créative*
-c se mění na *-che* nebo *-que*: *blanc/blanche*,
public/publique

- ◆ Adjektiva normálně přibírají *-s* v množném čísle, i když se nevysslovuje.

Adjektiva končící na *-x* nepřibírají *-s* v množném čísle:
un copain généreux, des copains généreux.

Adjektiva končící na *-al* nebo *-eau* mění v množném čísle koncovku na *-aux*: *un tarif normal/des tarifs normaux*, *beau/beaux*, *nouveau/nouveaux*.

- ◆ Několik adjektiv se nemění bez ohledu na číslo a rod: *sympa*, *super*, *marron*, *orange* a adjektiva složená z názvů více barev: *un cousin sympa*, *une cousine sympa*, *des cousins sympa*; *un tee-shirt rouge foncé avec une jupe bleu clair*.
- ◆ Některá adjektiva mají své vlastní tvary, nepodléhají žádnému z výše uvedených pravidel:

m. sing.	f. sing.	m. pl.	f. pl.
<i>beau*</i>	<i>belle</i>	<i>beaux</i>	<i>belles</i>
<i>nouveau*</i>	<i>nouvelle</i>	<i>nouveaux</i>	<i>nouvelles</i>
<i>long</i>	<i>longue</i>	<i>longs</i>	<i>longues</i>
<i>bon</i>	<i>bonne</i>	<i>bons</i>	<i>bonnes</i>
<i>fou*</i>	<i>folle</i>	<i>fous</i>	<i>folles</i>
<i>frais</i>	<i>fraîche</i>	<i>frais</i>	<i>fraîches</i>
<i>gros</i>	<i>grosse</i>	<i>gros</i>	<i>grosses</i>
<i>vieux*</i>	<i>vieille</i>	<i>vieux</i>	<i>vieilles</i>

* Tato adjektiva se mění na *bel*, *nouvel*, *fol*, *vieil* před podstatným jménem mužského rodu, které začíná samohláskou nebo němým „h“: *le nouvel an*.

2.2 Postavení přídavných jmen

Ve francouzštině většina přídavných jmen stojí **za** podstatným jménem:

les yeux bleus, *une partenaire extravertie*,
un politicien ambitieux.

Některá přídavná jména mají pozici **před** podstatným jménem:

un nouveau jean, *la jeune fille*, *de bonnes idées*.

<i>grand*</i>	<i>petit</i>	<i>jeune</i>	<i>vieux</i>	<i>nouveau</i>	<i>ancien*</i>
<i>bon</i>	<i>mauvais</i>	<i>excellent</i>	<i>beau</i>	<i>joli</i>	
<i>gros</i>	<i>vrai</i>	<i>cher*</i>	<i>propre*</i>	<i>brave*</i>	

* Tato adjektiva mohou být také umístěna za podstatné jméno, ale v tom případě mají jiný význam:

un homme grand/un grand homme
vysoký muž/velký muž (významem)

son ancienne maison/une maison ancienne
její bývalý dům/starý dům

mon cher ami/un repas cher
milý přítel/drahé jídlo

ma propre chambre/une chambre propre
moje vlastní ložnice/čistá ložnice

un brave homme/un homme brave
slušný muž/statečný muž

V případě několika přídavných jmen u jednoho podstatného jména má každé z nich své obvyklé postavení: *un petit chien noir*; *un joli petit chien noir*.

Jsou-li dvě adjektiva za podstatným jménem, jsou na sebe napojena pomocí *et*: *un joli petit chien noir et marron*.

Viz 1.5 nesamostatná ukazovací zájmena (*ce/cette/ces*).

Viz 1.6 přivlastňovací přídavná jména (*mon/mon/mes*, atd.).

3 Příslovce

Příslovce jsou slova, která rozvíjejí slovesa, přídavná jména nebo jiná příslovce.

3.1 Tvoření příslovčí

- ◆ Končí-li přídavné jméno mužského rodu v jednotném čísle samohláskou, připojí se *-ment*:
timide → **timidement** *vrai* → **vraiment**
 - ◆ Končí-li přídavné jméno mužského rodu v jednotném čísle souhláskou, připojí se *-ment* ke tvaru ženského rodu:
normal → *normale* → **normalement** (normálně)
heureux → *heureuse* → **heureusement** (šťastně)
 - ◆ Několik výjimek:
– všimněte si dalšího přízvuku u příslovčí:
énorme → **énormément**
précis → *précise* → **précisément**
– *-ent/-ant* → *-emment/lamment*
prudent → **prudemment**; *brillant* → **brillamment**
 - ◆ Některá běžná nepravidelná příslovce:
très (velmi) *assez* (poněkud, dosti) *trop* (příliš)
beaucoup (mnoho/velmi) *vite* (rychle) *bien* (dobře)
mal (špatně) *gentiment* (laskavě) *même* (dokonce)
tout (všechno/celkem/úplně) *peu* (málo, ne moc)
un peu (trochu) *encore* (znovu, ještě) *pas encore* (ještě ne)
<i>Je suis très fatigué</i>	Jsem velmi unaven.
<i>Il est assez timide.</i>	Je poněkud plachý.
<i>Il parle trop vite.</i>	Mluví příliš rychle.
<i>Elle aime beaucoup le chocolat.</i>	Má velmi ráda čokoládu.
<i>Il n'aime pas beaucoup lire.</i>	Nečte moc rád.
<i>J'aime bien courir.</i>	Velmi rád běhám.
<i>On danse un peu?</i>	Zatančíme si trochu?
<i>Je dors peu.</i>	Spím málo.

3.2 Postavení příslovčí

Příslovce obvykle stojí **za** slovesem:

Elle aime beaucoup le cinéma. Má velmi ráda kino.

Elle sort souvent. Často chodí ven.

Příslovce často stojí **před** přídavným jménem nebo jiným příslovcem:

C'est un très beau film. To je velmi dobrý film.

Je l'aime vraiment beaucoup. Já to opravdu velmi miluji.

4 Srovnávání

4.1 Komparativ (2. stupeň)

Ke srovnání dvou věcí použijeme *plus*, *moins* nebo *aussi*:

plus + přídavné jméno/příslovce + *que* více ... než

moins + přídavné jméno/příslovce + *que* méně ... než

aussi + přídavné jméno/příslovce + *que* stejně ... jako

- ◆ S přídavným jménem:

Julien est plus sportif que Florence.

Julien je sportovnější typ než Florence.

La natation est moins populaire que le football.

Plavání je méně populární než fotbal.

Elle est aussi sportive que moi.

Ona je stejně sportovní jako já.

Bon (dobrý) a *mauvais* (špatný) jsou výjimky:

bon → *meilleur* *mauvais* → *pire*

Les légumes sont meilleurs pour la santé que le chocolat.

Zelenina je pro vaše zdraví lepší než čokoláda.

Le chocolat est pire que les légumes.

Čokoláda je horší než zelenina.

- ◆ S příslovci:

Il parle plus lentement que le prof.

Mluví pomaleji než učitel(ka).

Il parle anglais moins couramment que Marc.

Nemluví tak plynule anglicky jako Marc.

Il joue aussi mal que Sophie.

Hraje tak špatně jako Sofie.

Bien (dobře) je výjimka: *bien* → *mieux*

Il joue bien mais je joue mieux que lui.

Hraje dobře, ale já hraji lépe než on.

4.2 Superlativ

K vyjádření „největší/nejvíce“ nebo „nejmenší/nejméně“ použijeme *le, la* nebo *les* před *plus* nebo *moins* + přídavné jméno/příslovce.

- ◆ S přídavnými jmény:
*C'est la destination de vacances **la plus populaire** chez les Français.*
Pro Francouze je to nejoblíbenější prázdninová destinace.
*Commence par l'exercice **le moins difficile**.*
Začni tím nejméně obtížným cvičením.
*C'est en banlieue que nos associations sont **les plus actives**.*
Na předměstích jsou naše sdružení neaktivnější.
Výjimky:
bon → *le/la meilleur(e)* *mauvais* → *le/la pire*
*Elle a le **meilleur** mode de vie.*
Její životní styl je nejlepší.
*Fumer des cigarettes, c'est le **pire**.*
To nejhorší je kouření.
- ◆ S příslovci (vždy se používá *le, la* nebo *les*):
*C'est elle qui joue **le plus** fréquemment.*
Je to ona, kdo hraje nejčastěji.
*Mon frère conduit **le moins** prudemment.*
Můj bratr řídí auto nejméně opatrně.
Výjimka: *le mieux* (nejlépe):
*Qui fait **le mieux** la cuisine?* Kdo vaří **nejlépe**?

4.3 plus de, moins de, autant de + pod. jméno

K vyjádření „více/méně/tolik“ něčeho se používá *plus de, moins de, autant de*.

- ◆ Chceme-li říci „nejvíce/nejméně“ něčeho, připojíme *le/l'elles, plus de/moins de*.
*J'ai plus **d'expérience** que toi.*
Mám více zkušeností než ty.
*Il a **moins d'argent** que moi.*
Má méně peněz než já.
*Il a **autant de** patience que son père.*
Má tolik trpělivosti jako jeho otec.
*C'est moi qui ai le **plus** d'expérience.*
To já mám nejvíce zkušeností.
*C'est elle qui a le **moins** de temps.*
To ona má nejméně času.

5 Předložky a spojky

5.1 à (u/v, k, v, na)

- ◆ Mluvíme o čase:
*Il arrive **à** quatre heures.*
Přijde ve čtyři hodiny (on).
 - ◆ Mluvíme o místu: *à Prague, à l'école*
 - ◆ Jiná použití:
*Il est allé **à** Strasbourg.*
Jel **do** Štrasburku.
*J'habite **à** la campagne.*
Bydlím **na** venkově.
*Ils se retrouvent **au** théâtre.*
Setkají se **v** divadle.
 - ◆ Pamatujte si:
*à 10 kilomètres **de*** 10 kilometrů **od**
*à 10 minutes **de*** 10 minut **od**
à pied/à vélo pěšky/**na** kole
à Noël **o** Vánocích
- Použijte *à l'* před samohláskou a němým *h*: *à l'église, à l'hôpital.*
<i>à + le</i> → <i>au</i>	<i>à + la</i> → <i>à la</i>
<i>à + l'</i> → <i>à l'</i>	<i>à + les</i> → <i>aux</i>

5.2 de

- Il vient **de** Paris.* Pochází **z** Paříže.
- Il téléphone **de** son travail.* Telefonuje **z** práce.
- le livre **de** ma mère* kniha mé matky
- les vacances **de** Noël* vánoční prázdniny
- de** 8h à 17h* **od** 8 hodin ráno do 5 odpoledne

- ◆ Pamatujte si:
de + le → *du* *de + la* → *de la*
de + l' → *de l'* *de + les* → *des*

5.3 en (v, do)

- ◆ Mluvíme o zemích:
*Vous allez **en** France?* Jedete **do** Francie?
*Ils vivent **en** Ecosse.* Oni bydlí **ve** Skotsku.
- Většina zemí je ženského rodu. K vyjádření „v“ nebo „do“ těchto zemí použijeme *en*:

Cardiff est **au** pays de Galles.

Cardiff je **ve** Walesu.

Il est né **aux** Antilles.

Narodil se **na** Antilách.

Pro země mužského rodu se používá předložka *au* (nebo *aux*, je-li název země v množném čísle):

◆ **Mluvíme o čase:**

en juin, en été, en 2001, en une heure

◆ **Mluvíme o dopravě:**

en bateau lodí (v češtině bez předložky)

◆ **Jiná použití:**

<i>en anglais</i>	anglicky
<i>en coton</i>	(vyrobeno) z bavlny
<i>en bleu</i>	v modré
<i>en vacances</i>	na dovolené
<i>en désordre</i>	v nepořádku
<i>en forme</i>	fit/v dobré formě
<i>en bonne santé</i>	zdráv

Podívejte se na 6.6 na *en* jako zájmeno.

5.4 Pozice

Některé předložky vyjadřují polohu něčeho:

devant (před), *derrière* (za, vzadu), *entre* (mezi), *sur* (na, na vrcholu/špici), *sous* (pod).

5.5 Jiné běžné předložky

<i>après l'école</i>	po škole
<i>avant demain</i>	dříve než zítra, do zítřka
<i>avec Sophie</i>	se Sofií
<i>chez moi</i>	doma/ke mně domů
<i>chez le docteur</i>	u lékaře/k lékaři
<i>depuis trois ans</i>	po tři roky
<i>depuis 1987</i>	od roku 1987
<i>par le train</i>	vlakem
<i>par ici/là</i>	tudy/tam tudy
<i>pendant les vacances</i>	během prázdnin
<i>pendant deux ans</i>	po dva roky
<i>pour toi</i>	pro tebe
<i>pour un an</i>	po dobu jednoho roku
<i>sans toi</i>	bez tebe
<i>sans regret</i>	bez lítosti
<i>vers 8 heures</i>	asi v 8 hodin
<i>vers Paris</i>	blízko/směrem k Paříži

5.6 Spojky

Některá běžná slova, kterými spojujeme výrazy:

- ◆ *alors* potom/tak, tedy
*Il n'est pas venu, **alors** je suis partie.*
Nepřišel, **tak** jsem odešel.
 - ◆ *donc* tudíž/proto, takže
*Il y a moins d'emplois **donc** plus de chômage.*
Je méně pracovních míst, **takže** je větší nezaměstnanost.
 - ◆ *et* a
*Elle souffre du racisme **et** du sexisme.*
Trpí rasismem **a** diskriminací žen.
 - ◆ *mais* ale
*Il travaille **mais** il aimerait mieux étudier.*
Pracuje, **ale** raději by studoval.
 - ◆ *ou (bien)* nebo
*Il pense s'installer à Paris **ou** à Marseille.*
Přemýšlí o tom, že se usadí v Paříži **nebo** Marseille.
 - ◆ *parce que* protože
*La chambre était super **parce qu'**il y avait une vue.*
Ten pokoj byl skvělý, **protože** z něho byl výhled.
 - ◆ *pourtant* přesto, ačkoli
*J'aime dessiner et **pourtant** je suis nulle!*
Rád maluji, **přesto** nic neznamenám!
 - ◆ *puis* potom/příště
*Lisez le texte **puis** répondez aux questions.*
Čtete text a **potom** odpovězte na otázky.
 - ◆ *quand* když
*Elle était contente **quand** elle a eu ses résultats.*
Byla šťastná, **když** obdržela svoje výsledky.
- Další spojky:
car (neboť, vždyť), *cependant* (avšak), *sinon* (jestliže ne), *comme* (jako/protože), *puisque* (jelikož/protože), *dès que* (jakmile), *depuis que* (od té doby, co), *pendant que* (zatímco).
- ◆ Za některými spojkami musí následovat sloveso v subjunctivu (viz 9.3):
bien que (ačkoliv), *afin que* (aby), *pour que* (aby), *à moins que* (pokud ne), *pourvu que* (za předpokladu, že).
*Elle a réussi **bien qu'**elle n'ait aucun diplôme.*
Uspěla, ačkoliv nemá žádnou kvalifikaci.
*Il n'aura pas le bac **à moins qu'**il se mette à travailler.*
Maturitu neudělá, pokud okamžitě nezačne studovat.

6 Zájmena

Zájmeno je krátké slovo, které se používá místo podstatného jména, fráze nebo myšlenky. Pomáhá zamezit opakování stejných slov.

J'ai parlé au directeur et le directeur a signé ma demande de stage. Je vais envoyer ma demande de stage à Paris. → J'ai parlé au directeur et il a signé ma demande de stage. Je vais l'envoyer à Paris.

Mluvil jsem s ředitelem a on (ten ředitel) mi podepsal žádost o studijní pobyt. Pošlu ji (tu žádost) do Paříže.

6.1 Podměťová zájmena

Podmět slovesa sděluje, kdo nebo co provádí činnost vyjádřenou slovesem.

Francouzská podmětová slovesa jsou:

já =	<i>je</i> <i>j'</i>	před samohláskou nebo němým <i>h</i> , např. <i>j'aime/l'habite</i>
ty =	<i>tu</i> <i>vous</i>	pro dítě, přítele nebo příbuzného pro dospělého, se kterým nejste spřízněni nebo pro více lidí
on =	<i>il</i>	pro chlapce nebo muže
ona =	<i>elle</i>	pro dívku nebo ženu
ono =	<i>il</i> <i>elle</i>	je-li věc, ke které se vztahuje, rodu mužského je-li věc, ke které se vztahuje, rodu ženského
my =	<i>nous</i> <i>on</i>	<i>On</i> se používá v konverzaci více než <i>nous</i> . Když mluvíte s přáteli nebo jim píšete, použijte <i>on</i> . Ve formál- nějších dopisech se používá <i>nous</i> .
oni =	<i>ils</i> <i>ils</i> <i>elles</i> <i>on</i>	pro mužský rod v množném čísle pro smíšenou skupinu (mužský + ženský rod) pro ženský rod v množném čísle pro lidi obecně

- ♦ *On* může znamenat „vy, my, oni“ nebo „jeden každý“. Je za ním vždy stejný tvar slovesa *il/elle*.

On peut travailler à 15 ans.

Můžete dostat práci, když vám bude 15.

Au Québec, on parle français.

V Quebecu se mluví francouzsky.

On s'est bien amusés.

Dobře jsme se bavili.

6.2 Přímá předmětová zájmena

Přímé předmětové zájmeno nahrazuje podstatné jméno, které je předmětem nějakého slovesa a stojí za ním přímo, tj. bez předložky. Přímá předmětová zájmena ve francouzštině jsou:

<i>me*</i>	mě, mne	<i>nous</i>	nás
<i>te*</i>	tě, tebe	<i>vous</i>	vás
<i>le*</i>	ho	<i>les</i>	je
<i>la*</i>	ji		

**m', t' and l'* před slovy začínajícími samohláskou nebo němým *h*

Je connais **Ahmed**. Je vois souvent **Ahmed**. → Je **le** vois souvent.

Znám **Ahmeda**. Často **Ahmeda** vidávám. → Často **ho** vidávám.

6.3 Nepřímá předmětová zájmena

Nepřímé předmětové zájmeno nahrazuje podstatné jméno (obvykle osobu), které je předmětem nějakého slovesa, ale je k němu vázáno předložkou, obvykle *à*.

Nepřímá předmětová zájmena ve francouzštině jsou:

<i>me/m'</i>	mně, mnou	<i>nous</i>	nám, námi
<i>te/t'</i>	tobě, tebou	<i>vous</i>	vám, vámi
<i>lui</i>	(je)mu, ním (mužský a střední rod)	<i>leur</i>	jim, nimi
<i>lui</i>	jí, ní		

Tu parles à Ahmed? Je parle souvent à Ahmed. → Je lui parle souvent.

Mluvíš s **Ahmedem**? Často mluvím s Ahmedem. → Často s **ním** mluvím.

Tato zájmena potřebujeme po slovesech jako jsou: *dire à, donner à, parler à, demander à, répondre à*

Některá slovesa se pojí s nepřímým předmětem ve francouzštině, ale ne v češtině.

J'ai vu Alain et je lui ai demandé de venir me voir.

Viděl jsem Alana a požádal jsem **ho**, aby mne přišel navštívit.

6.4 Zvratná zájmena

Tato zájmena se používají pro tvoření zvratných sloves (viz 7.2):

<i>je</i>	me/m'	se/si
<i>tu</i>	te/t'	se/si
<i>il/elle/on</i>	se/s'	se/si
<i>nous</i>	nous	se/si
<i>vous</i>	vous	se/si
<i>ils/elles</i>	se/s'	se/si

6.5 y

Y se používá místo *à* (nebo *en*) + název nějakého místa.

Elle va à la boucherie. Elle y va.

Chodí **do** řeznictví. Ona **tam** chodí.

On joue au parc. On y joue.

Lidé hrají **v** parku. Lidé **tam** hrají.

Obecně se *y* používá místo *lui/leur* (viz 6.3) ve vztahu k věcem, dějům, myšlenkám, pojetím, jako protikladu k lidem a zvířatům:

Tu as assisté au concert? Oui, j'y ai assisté.

Navštívil jsi ten koncert? Ano, navštívil jsem ho.

Tu penseras à téléphoner? Oui, j'y penserai.

Zapamatuješ si, že máš zatelefonovat? Ano, zapamatuji si to.

6.6 en

En nahrazuje *du/de, la/des* + podstatné jméno. Může znamenat „nějaký/jakýkoliv, z něho/z nich“.

Tu as des devoirs à faire? Oui, j'en ai. J'en ai trop.

Máš **nějaké domácí úkoly**? Ano, mám **nějaké**. Mám jich příliš mnoho.

Je voudrais des pommes. Désolé, il n'y en a plus.

Rád bych si vzal **nějaká jablka**. Lituji, **žádná** nezůstala.

En se rovněž používá místo *de* + podstatné jméno po slovesech jako jsou *discuter de, se souvenir de*:

Notez vos idées. Discutez-en.

Poznamenejte si svoje nápady. Mluvte o **nich**.

6.7 Postavení předmětových zájmen

Předmětová zájmena stojí přímo před slovesem:

Je les aime bien.

Mám **je** rád.

Je lui dis tout.

Řeknu **mu/jí** všechno.

J'y vais à pied.

Chodím **tam** pěšky.

J'en voudrais un peu.

Rád bych si **nějaké** dal.

Ve složených časech je zájmeno před částí *avoir* nebo *être* slovesa:

Je ne l'ai pas écouté.

Neposlouchal jsem **ho**.

Je leur ai donné mon adresse.

Dal jsem **jim** svou adresu.

Il y est déjà allé.

On už **tam** byl.

J'en ai lu trois.

Už jsem četl tři (**z nich**).

Když jsou u sebe dvě slovesa (sloveso + infinitiv), zájmeno stojí před infinitivem:

Je vais en prendre un.

Vezmu si jedno (**z nich**).

Je ne peux pas y aller.

Nemohu **tam** jít.

Je voudrais lui donner ça.

Rád bych toto dal **jemu/jí**.

Když je ve větě několik předmětových zájmen, jejich pořadí je následující:

1	2	3	4	5
<i>me</i>				
<i>te</i>	<i>le</i>			
<i>se</i>	<i>la</i>	<i>lui</i>	<i>y</i>	<i>en</i>
<i>nous</i>	<i>les</i>	<i>leur</i>		
<i>vous</i>				

Je te le donne.

Dám **to tobě/ti to**.

Je lui en ai parlé.

Už jsem **s ním/ní o tom** mluvil.

- U záporného rozkazovacího způsobu je zájmeno před slovesem:

Ne les appelle pas! Nevolej mu!

U kladného rozkazovacího způsobu je zájmeno za slovesem a přidá se spojovník:

Appelle-les! Zavolej jim!

U kladného rozkazovacího způsobu *me* a *te* přechází v *moi* a *toi*:

Ne me parle pas de travail, parle-moi plutôt de vacances!

Nemluv se mnou o práci, mluv se mnou raději o prázdninách/dovolené.

Grammaire

U kladných imperativů jsou sloupce 1 a 2 v tabulce kapitoly 6.7 zaměněny:

Donne-le-moi! Dej to mně!

Viz imperativy v kapitole 9.1.

6.8 Zdůrazňovací zájmena

<i>moi</i>	mne, já	<i>nous</i>	nás, my
<i>toi</i>	tebe, ty	<i>vous</i>	vás, vy
<i>lui</i>	ho, on	<i>eux</i>	je (m. r.), oni
<i>elle</i>	ji, ona	<i>elles</i>	je (ž. r.), ony

Použití zdůrazňovacích zájmen:

- ◆ ke zdůraznění podmětového zájmena:
Moi, je trouve que c'est normal. **Et toi?**
Já myslím, že to je omluvitelné. A co ty?
Vous aimez le sport? **Nous**, on adore ça.
Máte rádi sport? My ho milujeme.
- ◆ po předložkách jako jsou *devant*, *avec* a *chez*:
Il est devant moi.
Je přede mnou.
Il travaillera avec moi.
Bude pracovat se mnou.
Je vais chez lui.
Jdu k němu domů.
- ◆ po *c'est* a *ce sont*:
C'est lui qui me l'a dit.
To on mi to řekl.
Ce sont elles les responsables.
Ony jsou za to odpovědné.
- ◆ jako jednoslovná odpověď na otázku:
Qui joue du piano? **Moi!**
Kdo hraje na piano? Já.
- ◆ při srovnávání:
Il est plus timide que moi.
On je stydlivější než já.
- ◆ k vyjádření vlastnického vztahu:
C'est à toi ou à moi?
Je to tvoje nebo moje?

6.9 Vztažná zájmena

Vztažná zájmena se používají ke spojení dvou částí věty a k omezení opakování slov.

<i>qui</i>	kdo, co, který, jenž
<i>que</i>	kdo, co, který, kterého, kterému, jenž, jemuž
<i>où</i>	kam, kde, kdy
<i>dont</i>	jehož, jejíž, jejichž

- ◆ Má-li být nahrazeno podstatné jméno, které je podmětem slovesa, použijeme *qui*:
J'ai un frère. Mon frère s'appelle Ahmed. →
J'ai un frère qui s'appelle Ahmed.
Mám bratra, který se jmenuje Ahmed.
- ◆ Má-li být nahrazeno podstatné jméno, které je předmětem slovesa, použijeme *que*:
J'ai un frère. L'aime beaucoup mon frère. →
J'ai un frère que j'aime beaucoup.
Mám bratra, kterého mám velmi rád.
- ◆ Ve významu „kde“ nebo „kdy“ použijeme *où*:
C'est là où j'habite. Toto je místo, kde bydlím.
C'était le jour où je suis arrivé.
Byl to den, kdy jsem přijel.
- ◆ Ve významu „jehož/jejíž/jejichž“ nebo „o němž/o níž/o nichž“ se používá *dont*:
C'est le prof dont je t'ai parlé.
To je ten učitel, o kterém jsem s tebou mluvil.
Le directeur, dont le bureau est au bout du couloir, n'est jamais là.
Ředitel, jehož kancelář je na konci chodby, tam nikdy není.

6.10 Přivlastňovací zájmena samostatná

Ve francouzštině se zájmeno mění podle toho, kdo vlastní předmět, a také podle toho, zda je předmět rodu mužského nebo ženského a v jednotném nebo množném čísle.

	jednotné číslo		množné číslo	
	muž. rod	žen. rod	muž. rod	žen. rod
můj	<i>le mien</i>	<i>la mienne</i>	<i>les miens</i>	<i>les miennes</i>
tvůj	<i>le tien</i>	<i>la tienne</i>	<i>les tiens</i>	<i>les tiennes</i>
jeho/ její	<i>le sien</i>	<i>la sienne</i>	<i>les siens</i>	<i>les siennes</i>
náš	<i>le nôtre</i>	<i>la nôtre</i>	<i>les nôtres</i>	<i>les nôtres</i>
váš	<i>le vôtre</i>	<i>la vôtre</i>	<i>les vôtres</i>	<i>les vôtres</i>
jejich	<i>le leur</i>	<i>la leur</i>	<i>les leurs</i>	<i>les leurs</i>

J'aime bien tes parents. Les miens m'énervent.

Mám rád tvoje rodiče. **Moji** mi jdou na nervy.

Je ne m'entends pas avec ma sœur mais je m'entends bien avec la tienne.

Nesnáším se se svou sestrou, ale s **tvoji** vycházím velmi dobře.

6.11 Ukazovací zájmena

Ve francouzštině k nim patří několik různých slov: *celui*, *ce*, *cela*, *ça*.

- ◆ *Celui* se mění tak, aby bylo ve shodě s podstatným jménem, které nahrazuje:

	jednotné číslo	množné číslo
mužský rod	<i>celui</i>	<i>ceux</i>
ženský rod	<i>celle</i>	<i>celles</i>

*J'aime bien mon pull mais je préfère **celui** de Paul.*

Líbí se mi můj svetr, ale ještě víc ten Pavlův.

*Je m'occupe des jeunes enfants, **ceux** qui ont moins de cinq ans.*

Starám se o malé děti, ale jen ty, kterým ještě není pět let.

Za *celui* můžeme přidat *-ci* nebo *-là* pro větší důraz nebo kontrast mezi dvěma věcmi:

*Je voudrais des sandales. **Celles-ci** ou **celles-là**?*

Chtěl bych nějaké sandály. Tyhle nebo tamty?

Více je v kapitole 1.5 (ukazovací zájmena nesamostatná): *ce*, *cet*, *cette*, *ces* + podstatné jméno s *-ci*, *-là*.

- ◆ *Cel/C'* se většinou používá se slovesem *être*.
Ce sont mes amis. To jsou moji přátelé
C'est bon. To je hezké/milé.
- ◆ *Cela* ve významu „ten/to“ se často zkracuje na *ça* nebo *c'*.
Le ski? J'adore ça! Lyžování? To miluji.
C'/Cela est facile à comprendre.
To je snadné pochopit.

6.12 Neurčitá zájmena

Běžně používaná neurčitá zájmena jsou: *quelque chose* (něco), *quelqu'un* (někdo), *tout/tous* (všechn/celý), *autre(s)* (jiný), *chacun(e)* (každý).

Další neurčitá zájmena:

quelques-uns (nějací, několik), *plusieurs* (několik), *certains* (někteří), *n'importe qui* (kdokoliv), *n'importe quoi* (cokoliv), *pas grand-chose* (ne mnoho).

*Tu veux faire **quelque chose**?*

Chceš něco dělat?

*J'ai parlé à **quelqu'un**.*

Mluvil jsem s někým.

*C'est **tout**?*

Je to všechno?

*Les élèves sont **tous** venus à la réunion.*

Všichni žáci přišli na to shromáždění.

J'ai lu un livre de Camus.

Četl jsem knihu od Camuse.

*Je voudrais en lire un **autre**.*

Rád bych si přečetl jinou.

7 Slovesa: infinitiv, zvrtná slovesa, neosobní slovesa

7.1 Infinitiv

Infinitiv je základní, nečasovaný tvar slovesa, např. *parler*, *mluvit*.

Infinitiv ve francouzštině končí na *-er*, *-ir*, *-re* nebo *-oir/-oire*, např. *écouter*, *choisir*, *prendre*, *pouvoir*, *boire*. Před infinitiv zvrtného slovesa (viz 7.2) patří zvrtné zájmeno *se* nebo *s'*, např. *s'ennuyer*.

Abychom mohli sloveso použít ve větě, obvykle změníme infinitiv na jiný tvar (to znamená, že sloveso časujeme), přičemž se řídíme vzory, které se musíme naučit. Mnoho sloves se časuje podle stejného vzoru (= pravidelná slovesa). Jiná mají svá vlastní schémata (= nepravidelná slovesa).

Infinitivy se používají několika způsoby:

- 1 jako podstatná jména
Travailler, quelle horreur! Pracovat, jak hrozně!
- 2 v pokynech
Mettre à four chaud. Vložit do horké trouby.
- 3 za jiným slovesem
Někdy jsou ve větě vedle sebe dvě slovesa. Ve francouzštině tvar prvního slovesa závisí na tom, kdo je původcem děje, druhé sloveso je v infinitivu:
*On **doit faire** un exposé demain.*
Zítra musíme udělat prezentaci.
*Je **vais voir** un dentiste tous les six mois.*
Chodím k zubaři každých šest měsíců.
*Il **faut passer** un examen.*
Je třeba udělat zkoušku.
- 4 sloveso + *à* + infinitiv
aider à, apprendre à, arriver à, s'attendre à, commencer à, continuer à, se décider à, s'entraîner à, s'habituer à, hésiter à, inviter à, se mettre à, penser à, réussir à
*Il **commence à pleuvoir.*** Začíná pršet.
- 5 sloveso + *de* + infinitiv
accepter de, s'arrêter de, avoir envie/peur de, choisir de, conseiller de, décider de, demander de, dire de, empêcher de, envisager de, essayer de, éviter de, finir de, oublier de, permettre de, promettre de, proposer de, refuser de, risquer de, suggérer de, venir de

Grammaire

Il m'a conseillé de continuer mes études et j'ai donc décidé d'aller à l'université.

Poradil mi, abych pokračoval ve studiu, tak jsem se rozhodl jít na univerzitu.

6 *pour/sans/avant de* + infinitiv

Použijte infinitiv po *pour* (aby/proto, aby), *sans* (bez), *avant de* (před):

*Je vais en France **pour** apprendre le français.*

Jedu do Francie, abych se naučil francouzsky.

*On ne peut pas progresser **sans** connaître la grammaire.*

Nemůžeš dělat pokroky bez znalosti gramatiky.

*Prenez votre temps **avant de** répondre.*

Nespěchejte s odpovědí.

7 *être en train de* + infinitiv

K vyjádření skutečnosti, že se děj koná v okamžiku promluvy nebo psaní, se používá *être en train de* a infinitiv:

*Il est **en train de** manger.*

Právě jí.

♦ Minulý infinitiv

Minulý infinitiv se používá po *après*, abychom vyjádřili, že něco už bylo uděláno. Tvoří se pomocí *avoir* nebo *être* a minulého příčestí (viz 8.3).

*Après **avoir mangé**, il est parti.*

Poté, co se najedl, odešel.

*Après **être rentrées**, mes sœurs ont bu un café.*

Když se moje sestry vrátily, vypily si kávu.

7.2 Zvratná slovesa

Zvratná slovesa vyžadují další zájmeno mezi podmět a sloveso.

podmět	zájmeno	sloveso	
je	me	lève	vstávám (si)
je	m'	habille	oblékám se

Zvratná zájmena se mění podle podmětu, ke kterému se vztahují (viz 6.4):

je	+ me/m'	nous	+ nous
tu	+ te/t'	vous	+ vous
il/elle/on	+ se/s'	ils/elles	+ se/s'

Sloveso se mění jako každé jiné sloveso, např. *s'amuser* (dobře se bavit) v přítomném čase:

je m'amuse	bavím se
tu t'amuses	bavíš se
il/elle/on s'amuse	on/ona/se baví
nous nous amusons	bavíme se
vous vous amusez	bavíte se
ils/elles s'amusent	oni se baví

se lever, se laver, se brosser les dents, se coucher, se reposer, s'amuser, s'ennuyer, se décider à, s'en aller, se mettre à

♦ Záporný tvar zvrtných zájmen

V záporných větách zápornky obklopují zájmeno i sloveso.

*On **ne** s'ennuie **pas** ici.* Tady se nebudeš/nebudete nudit.

*Je **ne** me couche **jamais** tôt.* Nikdy nechodím spát brzy.

♦ V otázkách zůstane zvrtné zájmeno před slovesem:

Tu te couches à quelle heure?/A quelle heure est-ce que tu te couches?/A quelle heure te couches-tu?

V kolik hodin chodíš spát?

♦ Rozkazovací způsob zvrtných sloves

V kladném rozkazu se *te* mění na *toi* a zájmeno má pozici **za** slovesem:

*Couche-**toi!*** Lehni si!

*Habille-**toi!*** Oblékni se!

V záporném rozkazu se zájmeno nemění a zůstává **před** slovesem:

*Ne **te** couche pas!* Nelehej si!/Nechod' spát!

*Ne **t'**habille pas!* Neoblékej se!

♦ Minulý čas složený (perfektum) zvrtných sloves

U zvrtných sloves tvoříme minulý čas pomocí *être* (takže minulé příčestí musí být ve shodě s podmětem slovesa). Zájmeno zůstane před slovesem:

Je me suis réveillé(e) à six heures.

Probudil jsem se v 6 hodin.

Les enfants se sont couchés.

Děti šly spát.

Sophie s'est bien amusée.

Sofie se dobře pobavila.

7.3 Neosobní slovesa

Neosobní slovesa jsou slovesa, která se používají pouze ve 3. osobě jednotného čísla (tvar *il*).

Ta nejběžnější jsou:

il y a, il reste, il manque
il faut, il vaut mieux, il s'agit de, il paraît que, il suffit de
 fráze ve vztahu k počasí – *il pleut, il neige, il fait beau/ mauvais/nuageux*, atd.

Il reste trois questions à faire.

Zbývá udělat tři otázky.

Il s'agit de la période coloniale française.

Je to o francouzském koloniálním období.

Il suffit de bien réfléchir. Stačí jen pořádně přemýšlet.

Il vaut mieux partir tôt. Nejlepší je brzy odejít.

8 Slovesné časy

8.1 Přítomný čas

Přítomný čas se používá k vyjádření dějů nebo skutečností:

- 1 které probíhají nyní.
Je vais au cinéma.
Jdu do kina.
- 2 které se dějí pravidelně
Je vais au cinéma le lundi.
V pondělí chodím do kina.
- 3 které začaly v minulosti a probíhají do současnosti
J'habite tout près du cinéma depuis trois ans.
Bydlím již tři roky blízko kina.
- 4 které nastanou v blízké budoucnosti
Je vais au cinéma demain.
Zítřka jdu do kina.
- 5 které se vztahují k historickým událostem – oživují je
Louis and Auguste Lumière inventent le cinématographe en 1895.
Louis and Auguste Lumière vynalezli kino v roce 1895.
- 6 které se vztahují k něčemu nadčasovému nebo obecně platnému
La Lune tourne autour de la Terre.
Měsíc obíhá kolem Země.

Koncovka slovesa se mění podle toho, kdo je původcem děje:

Je regarde la télé. Nous regardons la télé.

Dívám se na televizi. Díváme se na televizi.

V přítomném čase se většina sloves řídí stejným vzorem, tzn. mají pravidelné koncovky.

Slovesa končící na *-er*, jako je *aimer*:

<i>j'</i>	aime	<i>nous</i>	aimons
<i>tu</i>	aimes	<i>vous</i>	aimez
<i>il/elle/on</i>	aime	<i>ils/elles</i>	aiment

Nejdůležitější výjimka: *aller*

Slovesa končící na *-ir*, jako je *choisir*:

<i>je</i>	choisis	<i>nous</i>	choisissons
<i>tu</i>	choisis	<i>vous</i>	choisissez
<i>il/elle/on</i>	choisit	<i>ils/elles</i>	choissent

Další pravidelná *-ir* slovesa: *finir, remplir*

Slovesa končící na *-re*, jako je *vendre*:

<i>je</i>	vends	<i>nous</i>	vendons
<i>tu</i>	vends	<i>vous</i>	vendez
<i>il/elle/on</i>	vend	<i>ils/elles</i>	vendent

Další pravidelná *-re* slovesa: *attendre, descendre, répondre*

◆ Nepravidelná slovesa v přítomném čase

Některá slovesa se neřídí těmito pravidelnými vzory a jsou značně nepravidelná. Podívejte se do tabulky v kap. 15 na některá často se vyskytující nepravidelná slovesa.

◆ être en train de + infinitiv

Použijeme místo přítomného času, abychom zdůraznili, že něco probíhá právě v čase promluvy nebo psaní:
C'est quoi, ce bruit? – Ils sont en train de refaire la chaussée.

Co je to za hluk? – Právě dělají nový povrch silnice.

◆ depuis + přítomný čas

Depuis můžeme přeložit jako „od“ nebo „po dobu“. Tento tvar používáme k vyjádření děje, který začal v minulosti a stále ještě probíhá.

J'habite au Canada depuis 1999.

Bydlím v Kanadě od roku 1999 (ještě tam bydlím).

Ma sœur est infirmière depuis deux ans.

Moje sestra je zdravotní sestrou dva roky (a stále je).

8.2 Minulý čas složený (perfektum)

Sloveso v minulém čase složeném popisuje ukončený děj, který se stal v minulosti. Používá se v hovoru, dopisech a neformálních vyprávěních.

Většinou je sloveso překládáno do češtiny dokonavým slovesem.

J'ai mangé une pomme.

Snědl jsem jablko.

Ils sont venus me voir.

Přišli mne navštívit.

Je tvořen dvěma částmi: přítomným časem *avoir* nebo *être* + minulým příčestím hlavního slovesa. Podrobněji viz 8.3, 8.4, 8.5 a 8.6.

Záporné tvary jsou v kapitole 12.6.

8.3 Minulé příčestí

Minulé příčestí se používá v minulém čase a některých jiných složených časech (viz 8.10, 8.14 a 9.3).

Pravidelný způsob tvoření minulého příčestí: vezmeme infinitiv slovesa a změníme jeho koncovku:

- ♦ infinitivy končící na *-er*: odeberte *-er* a přidejte *-é*
mang~~er~~ → *mangé* *parl~~er~~* → *parlé*
- ♦ infinitivy končící na *-ir*: odeberte *-ir* a přidejte *-i*
chois~~ir~~ → *choisi* *sort~~ir~~* → *sorti*
- ♦ infinitivy končící na *-re*: odeberte *-re* a přidejte *-u*
vend~~re~~ → *vendu* *descend~~re~~* → *descendu*

Existují výjimky z těchto pravidel a budete se je muset naučit z paměti. Některá běžná minulá příčestí:

<i>avoir</i> → <i>eu</i>	<i>nâître</i> → <i>né</i>
<i>boire</i> → <i>bu</i>	<i>ouvrir</i> → <i>ouvert</i>
<i>conduire</i> → <i>conduit</i>	<i>pleuvoir</i> → <i>plu</i>
<i>connaître</i> → <i>connu</i>	<i>pouvoir</i> → <i>pu</i>
<i>courir</i> → <i>couru</i>	<i>prendre</i> → <i>pris</i>
<i>croire</i> → <i>cru</i>	<i>recevoir</i> → <i>reçu</i>
<i>devoir</i> → <i>dû</i>	<i>rire</i> → <i>ri</i>
<i>dire</i> → <i>dit</i>	<i>savoir</i> → <i>su</i>
<i>écrire</i> → <i>écrit</i>	<i>suivre</i> → <i>suivi</i>
<i>être</i> → <i>été</i>	<i>tenir</i> → <i>tenu</i>
<i>faire</i> → <i>fait</i>	<i>venir</i> → <i>venu</i>
<i>lire</i> → <i>lu</i>	<i>vivre</i> → <i>vécu</i>
<i>mettre</i> → <i>mis</i>	<i>voir</i> → <i>vu</i>
<i>mourir</i> → <i>mort</i>	<i>vouloir</i> → <i>voulu</i>

8.4 avoir + minulé příčestí

Většina sloves má v minulém čase *avoir* + minulé příčestí.

<i>j'</i>	<i>ai</i>	<i>chanté</i>	(Zpíval jsem.)
<i>tu</i>	<i>as</i>	<i>chanté</i>	
<i>il</i>	<i>a</i>	<i>chanté</i>	
<i>elle</i>	<i>a</i>	<i>chanté</i>	
<i>on</i>	<i>a</i>	<i>chanté</i>	
<i>nous</i>	<i>avons</i>	<i>chanté</i>	
<i>vous</i>	<i>avez</i>	<i>chanté</i>	
<i>ils</i>	<i>ont</i>	<i>chanté</i>	
<i>elles</i>	<i>ont</i>	<i>chanté</i>	

(Viz 8.6 – shoda minulého příčestí s *avoir*.)

8.5 être + minulé příčestí

U některých sloves tvoříme minulý čas pomocí *être*. Jsou to většinou slovesa vyjadřující pohyb. Mnoho z nich je možné se učit jako dvojice:

<i>arriver/partir</i>	přijet/odjet
<i>entrer/sortir</i>	jít dovnitř/jít ven
<i>aller/venir</i>	jít/přijít
<i>monter/descendre</i>	stoupat/klesat
<i>devenir/rester</i>	stát se (čím)/zůstat
<i>nâître/mourir</i>	narodit se/zemřít
<i>revenir/retourner</i>	přijít zpět/vrátit se
<i>rentrer</i>	vrátit se (domů)
<i>tomber</i>	padat

Všechna zvrtná slovesa tvoří minulý čas pomocí *être* (viz 7.2).

<i>je</i>	<i>suis</i>	<i>sorti(e)</i>	(Šel jsem ven.)
<i>tu</i>	<i>es</i>	<i>sorti(e)</i>	
<i>il</i>	<i>est</i>	<i>sorti</i>	
<i>elle</i>	<i>est</i>	<i>sortie</i>	
<i>on</i>	<i>est</i>	<i>sorti(e)(s)</i>	
<i>nous</i>	<i>sommes</i>	<i>sorti(e)s</i>	
<i>vous</i>	<i>êtes</i>	<i>sorti(e)(s)</i>	
<i>ils</i>	<i>sont</i>	<i>sortis</i>	
<i>elles</i>	<i>sont</i>	<i>sorties</i>	

8.6 Shoda minulého přičestí

◆ S être

Pokud stojí minulé přičestí za pomocným slovesem *être*, je třeba dbát na shodu přičestí s podmětem.

Paul: "Je suis **allé** en France."

Anne: "Je suis **allée** en France."

Prof: "Paul et Anne, vous êtes **allés** en France?"

Paul + Anne: "Oui, nous sommes **allés** en France."

On est **allés** en France."

Prof: "Anne et Lucie, vous êtes **allées** en France?"

Anne + Lucie: "Oui, nous sommes **allées** en France. On est **allées** en France."

◆ S avoir

Minulé přičestí se obvykle nemění, když stojí za slovesem *avoir* v minulém čase.

Mění se pouze v jediném případě, a to tehdy, stojí-li přímý předmět před slovesem. Pak je třeba přidat *-e* pro ženský rod a *-s* pro množné číslo.

Marc a acheté une veste.

Přímý předmět (*une veste*) je za slovesem *a acheté*, takže zde není žádná shoda minulého přičestí.

Où est la veste que Marc a achetée? Je ne l'ai pas vue.

Přímý předmět (*la veste*) je před slovesem *a achetée*, přímé předmětové zájmeno *l'* je před slovesem *ai vue*, takže minulé přičestí je s ním ve shodě (*achetée, vue*). (Tato shoda se netýká nepřímých předmětů.)

8.7 Imperfektum

Imperfektum se používá:

- 1 k popisu, jak někdo vypadal nebo jaké něco bylo v minulosti:

Quand elle **était** petite, elle **avait** les cheveux blonds.

Když byla malá, měla světlé vlasy.

La maison où **j'habitais** **était** grande et moderne.

Ten dům, ve kterém jsem bydlel, byl velký a moderní.

- 2 k popisu nepřetržitých nebo přerušovaných dějů v minulosti:

Il **était** assis et il **écoutait** la radio.

Seděl a poslouchal rádio.

Mon frère **faisait** ses devoirs quand je suis arrivée.

Když jsem přišla domů, můj bratr dělal domácí úkoly.

- 3 k popisu něčeho, co se pravidelně stávalo minulostí:

Je **commençais** à huit heures tous les matins.

Začínal jsem každé ráno v osm hodin.

On **allait** voir ma grand-mère le dimanche.

V neděli jsme chodili na návštěvu k babičce.

- 4 s *depuis*, když děj trval po nějakou dobu, ale nyní je ukončen:

On **habitait** à Paris depuis un mois quand mon

frère est né.

Bydleli jsme v Paříži už měsíc, když se můj bratr narodil.

- 5 po *si* v návržích a podmínkových větách:

Si on **allait** à la piscine?

A což takhle zajít si na koupaliště?

Si tu **travillais** plus, tu aurais de meilleurs résultats.

Kdybys pracoval více, měl bys lepší výsledky.

Když tvoříme imperfektum, začneme od kmene slovesa: vezmeme tvar pro 1. osobu množného čísla v přítomném čase a odstraníme *-ons*.

regarder → nous regardo~~ns~~ → regard-

aller → nous allo~~ns~~ → all-

faire → nous fais~~ons~~ → fais-

voir → nous voy~~ons~~ → voy-

Jediná výjimka:

être → (nous sommes) → ét-

Potom přidáme správnou koncovku podle toho, kdo/co je původcem děje. Koncovky jsou stejné pro všechna slovesa.

	(termin.)	faire	commencer	être
je	-ais	faisais	commençais	étais
tu	-ais	faisais	commençais	étais
il/elle/on	-ait	faisait	commençait	était
nous	-ions	faisions	commencions	étions
vous	-iez	faisiez	commenciez	étiez
ils/elles	-aient	faisaient	commençaient	étaient

Slovesa jako *manger*, která končí v 1. osobě množného čísla v přítomném čase jedním *-e* navíc, a slovesa jako *prononcer*, která mění *c* na *ç*, si ponechávají tyto změny v imperfektu před *a*. To zajistí měkké znění *g* a *c.*, např. *je mangeais* (jedl jsem), *je commençais* (začínal jsem).

8.8 Minulý čas složený, nebo imperfektum?

Rozhodnout se, zda použít perfektum nebo imperfektum, může být docela obtížné.

- Když mluvíte o dovršeném ději, který se stal v minulosti, použijte minulý čas složený:

Je suis allé à Paris en avion.

Letěl jsem do Paříže letadlem.

J'ai mangé une pomme (et je n'ai plus faim).

Snědl jsem jablko.

- Když **popisujete**, jaké něco bylo nebo **vyjadřujete svůj názor** na minulost či mluvíte o tom, co se **stávalo** nebo **pravidelně** dělo v minulosti, přičemž zdůrazňujete průběh děje, použijte imperfektum:

La leçon était un peu dure mais super!

Ta lekce byla trochu těžká, ale skvělá!

Elle se levait à sept heures tous les jours.

Vstávala v 7 hodin ráno každý den.

Les touristes arrivaient par petits groupes tout au long de la journée.

Turisté přijížděli v malých skupinkách po celý den.

Viz *depuis* + imperfektum ve čtvrtém oddílu 8.7.

8.9 venir de + infinitiv

Chcete-li říct, že jste „právě něco udělali“, použijte přítomný čas *venir* + *de* + *infinitiv*.

Je viens de prendre une douche.

Právě jsem se osprchoval.

Nous venons de laisser un message.

Právě jsme zanechali zprávu.

8.10 Předminulý čas (plusquamperfektum)

Předminulý čas se používá pro události nebo děje, které nastaly před jiným minulým dějem.

Je suis arrivée trop tard, mes copains étaient déjà partis.

Přijel jsem pozdě, moji přátelé už odešli.

Le prof m'a dit qu'il m'avait donné une bonne note.

Učitel mi řekl, že mi dal dobrou známku.

Ils s'étaient bien préparés pour l'entretien.

Dobře se na to interview připravili.

Předminulý čas je časem složeným stejně jako minulý čas složený (perfektum). Je tvořen rovněž určitým tvarem pomocného slovesa *avoir* nebo *être*, ale v imperfektu a minulým přičestím. (Viz 8.3 minulé přičestí a 8.6 shody.)

<i>avoir</i>	<i>être</i>
j'avais chanté	j'étais allé(e)
tu avais chanté	tu étais allé(e)
il/elle/on avait chanté	il/elle/on était allé(e)(s)
nous avions chanté	nous étions allé(e)s
vous aviez chanté	vous étiez allé(e)(s)
ils/elles avaient chanté	ils/elles étaient allé(e)s

8.11 Passé simple (minulý čas jednoduchý)

Passé simple se používá v historických a literárních textech, novinách a časopisech tam, kde by se v každodenním jazyce použil minulý čas složený.

Louis XIV régna de 1643 à 1715. Il fut roi de France pendant 72 ans.

Ludvík XIV. vládl od roku 1643 do 1715. Byl králem Francie 72 roků.

Ils se levèrent et partirent ensemble.

Vstali a odešli společně.

Ils vécurent heureux et eurent beaucoup d'enfants.

Žili šťastně a měli mnoho dětí.

Passé simple je tvořeno od kmene slovesa (infinitiv slovesa minus koncovka), ke kterému se přidávají koncovky:

	-er slovesa	-re/-ir slovesa
<i>je</i>	-ai	-is
<i>tu</i>	-as	-is
<i>il/elle/on</i>	-a	-it
<i>nous</i>	-âmes	-îmes
<i>vous</i>	-âtes	-îtes
<i>ils/elles</i>	-èrent	-irent

Mnoho běžných sloves je nepravidelných:

avoir *j'eus, tu eus, il eut, nous eûmes, vous eûtes, ils eurent*

être *je fus, tu fus, il fut, nous fûmes, vous fûtes, ils furent*

venir *je vins, tu vins, il vint, nous vîmes, vous vîtes, ils vinrent*

8.12 Budoucí čas

Budoucí čas se používá:

- 1 k popisu plánů do budoucnosti:
Bientôt, il ira habiter en France.
Brzy pojedou do Francie a bude tam bydlet.
- 2 k vyjádření názoru, jaká bude budoucnost:
Dans moins de 10 ans, tout le monde aura accès à l'Internet.
Do 10 let budou mít všichni přístup na internet.
- 3 k vyjádření toho, co se stane, jestliže... :
Si j'ai mon bac, j'irai à l'université.
Jestliže složím maturitu, půjdu na univerzitu.
- 4 k udělení rozkazů:
Vous ferez une rédaction sur le thème de la pollution.
Napíšete esej o znečištění.
- 5 k vyjádření toho, co stane, když... nebo jakmile... :
Dites-lui de me contacter dès qu'il aura ses résultats.
Řekněte mu, aby mne kontaktoval, jakmile bude mít své výsledky.

K vytvoření budoucího času přidejte následující koncovky k infinitivu pravidelných sloves (končí-li infinitiv na *-e*, nejdříve toto *-e* odpojte):

	(koncovka)	regarder	répondre
je	-ai	regarderai	répondrai
tu	-as	regarderas	répondras
il/elle/on	-a	regardera	répondra
nous	-ons	regarderons	répondrons
vous	-ez	regarderez	répondrez
ils/elles	-ont	regarderont	répondront

Běžná nepravidelná slovesa:

<i>aller</i>	<i>j'irai</i>	<i>il faut</i>	<i>il faudra</i>
<i>avoir</i>	<i>j'aurai</i>	<i>pouvoir</i>	<i>je pourrai</i>
<i>devoir</i>	<i>je devrai</i>	<i>savoir</i>	<i>je saurai</i>
<i>envoyer</i>	<i>j'enverrai</i>	<i>venir</i>	<i>je viendrai</i>
<i>être</i>	<i>je serai</i>	<i>voir</i>	<i>je verrai</i>
<i>faire</i>	<i>je ferai</i>	<i>vouloir</i>	<i>je voudrai</i>

8.13 Jiné způsoby vyjadřování budoucnosti

- ◆ **aller + infinitiv: le futur proche**
Mluvíme-li o něčem, co se určitě stane v blízké budoucnosti, použijeme *aller* v určitém tvaru následované infinitivem.
Je vais regarder le film ce soir.
Dnes večer se podívám na ten film.
Il va travailler ce week-end.
On bude tento víkend pracovat.
- ◆ **je voudrais/j'aimerais/je pense/j'envisage de + infinitiv**
Hovoříme-li o plánech do budoucnosti, jejichž splnění je nejisté, tzn. přání, ambice nebo sny:
Je voudrais entrer dans l'armée de l'air.
Rád bych vstoupil do řad vojenského letectva.
J'aimerais aller à Paris le week-end prochain.
Rád bych jel příští víkend do Paříže.
Je pense acheter un vélo cet été.
Plánuji, že si koupím letos v létě kolo.
- ◆ **Přítomný čas**
Přítomný čas použijeme ve vztahu k události ve velmi blízké budoucnosti nebo něčemu, co je více než pravděpodobné.
Tu sors ce soir? – Oui, je retrouve Annie en ville.
Jdeš dnes večer ven?
Je vais à l'université l'année prochaine.
Příští rok jdu na univerzitu.

8.14 Předbudoucí čas

Předbudoucí čas se používá ve vztahu k události, která nastane před nějakou jinou v budoucnosti. Je tvořen *avoir* nebo *être* v budoucím čase a minulým přičestím.

Est-ce qu'il aura fini de travailler quand la fête commencera?

Bude mít hotovou práci, než začne večírek?

Je serai partie quand il arrivera.

Odejdu, než on přij(e)de.

9 Slovesa: imperativ, kondicionál, konjunktiv

9.1 Imperativ (rozkazovací způsob)

Imperativ se používá:

- 1 k vyjádření rozkazů:
Viens ici! Pojď sem!
- 2 k vyjádření instrukcí:
Mélangez les œufs et la farine.
Smíchejte vejce s moukou.
- 3 k udílení rad a vyjádření návrhů:
Va au cinéma si tu t'ennuies.
Jdi do kina, jestli se nudíš.
Essayez de manger quelque chose.
Zkuste něco sníst.
Allons voir Catherine.
Pojďme navštívit Kateřinu.

Abychom utvořili rozkazovací způsob, vynecháme předmětová zájmena *tu* nebo *vous* (nebo *nous*, ale to se používá řidčeji) v přítomném čase sloves. Ve slovesech s infinitivním kmenem na *-er* vynecháme u 2. os. j. č. koncovku *-s*.

Tu éteins la télé. **Eteins la télé.** Vypni televizi.
Tu restes ici. **Reste ici.** Zůstaň tady.
Vous venez avec moi. **Venez avec moi.** Pojď se mnou.

Nous y allons tous. **Allons-y tous!** Pojďme všichni!
Většina sloves tvoří imperativ pravidelně, existuje několik výjimek:

avoir **aie, ayez (ayons)**
être **sois, soyez (soyons)**
savoir **sache, sachez (sachons)**
vouloir **veuillez**
Sachez que c'est interdit.

Musíte vědět (vězte), že je to zakázáno.

Veillez attacher vos ceintures.

Prosím, zapněte si bezpečnostní pásy.

Chceme-li vytvořit **záporný** rozkaz, obklopíme kladný rozkaz zápornkami *ne ... pas*:

Ne regarde pas! Nedívejte se!
Ne touchez pas! Nedotýkejte se!

Imperativ zvrtných sloves viz 7.2.

9.2 Kondicionál (podmiňovací způsob)

Přítomný kondicionál se používá:

- 1 k vyjádření přání nebo návrhu:
Je voudrais travailler dans un bureau.
Rád bych pracoval v kanceláři.
Elle devrait faire des études à l'étranger.
Měla by jet do ciziny studovat.
Je prendrais bien un café.
Rád bych si dal kávu.
- 2 ke zdvořilé žádosti:
Pourriez-vous me dire où est la mairie?
Mohl byste mi říci, kde je radnice?
- 3 ve vztahu k ději, který závisí na jiném ději nebo situaci:
J'irais chercher les enfants si j'avais une voiture.
Jel bych vyzvednout děti, kdybych měl auto.

K vytvoření kondicionálu použijeme stejný kmen jako pro budoucí čas (infinitiv slovesa, zbavený *-e* ve slovesech *-re*) a přidáme stejné koncovky jako u imperfekta (viz 8.7).

	(koncovka)	finir	prendre
je	-ais	finirais (skončil bych)	prendrais (vzal bych)
tu	-ais	finirais	prendrais
il/elle/on	-ait	finirait	prendrait
nous	-ions	finirions	prendrions
vous	-iez	finiriez	prendriez
ils/elles	-aient	finiraient	prendraient

◆ Minulý kondicionál

Ten používáme, když chceme říct, co by se bylo stalo, kdyby byly splněny určité podmínky (ale vlastně se to nestalo). Je tvořen kondicionálem slovesa *avoir* nebo *être* a minulým přičestím.

Nous aurions gagné le match si...

Byli bychom vyhráli ten zápas, kdyby...

Il serait venu s'il avait pu.

Byl by přišel, kdyby mohl.

J'aurais dû y aller.

Byl bych tam měl jít./Měl jsem tam jít.

Vous auriez pu participer.

Byl byste se mohl zúčastnit.

9.3 Subjonctif

Subjonctif se používá k vyjádření toho, co si myslíme, co cítíme, co si přejeme a jak nahlížíme na události a děje (nejistota, možnost, pravděpodobnost, nemožnost atd.). Slovesa se obvykle objeví ve vedlejší větě uvedené *que*. Existuje několik časů, ve kterých se subjonctif vyskytuje, ale přítomný a minulý subjonctif jsou používány nejčastěji.

Používá se:

1 po mnoha slovesech vyjadřujících pocit nebo názor:

– oblíbené a upřednostňované věci: *aimer (mieux) que, préférer que*

Je n'aime pas que tu mentes.

Nelíbí se mi, když lžeš.

Je préfère qu'il parte demain.

Byl bych raději, kdyby odjel zítra.

J'aime mieux qu'il parte demain.

Byl bych raději, kdyby odjel zítra.

– pochybnost nebo obava: *douter que, avoir peur que, ne pas être sûr que**, *ne pas penser que**

* Tato slovesa nepotřebují subjonctif, jsou-li v kladné oznamovací větě bez *ne ... pas*, např. *je pense qu'il vient ce soir.*

– přání, vůle, nezbytnost: *vouloir que, ordonner que, exiger que, souhaiter que*

Je voudrais que tu partes avec moi.

Chtěl bych, abys odjel se mnou.

Le docteur ordonne que vous restiez au lit.

Lékař vám nařizuje, abyste zůstal v posteli.

– lítost nebo radost: *regretter que, être content que*

Ils regrettent que tu ne sois pas là.

Je jim líto, že zde nejsi.

Moi, je suis content qu'elle soit loin.

Já jsem rád, že je daleko odsud (ona).

2 po neosobních vazbách jako jsou *il faut que, il est possible que, il est important que*:

Il faut que tu ailles à la poste.

Je třeba, abys šel na poštu.

3 po určitých spojkách, které vyjadřují:

– čas: *avant que* (dříve než), *jusqu'à ce que* (dokud)

Je veux partir avant qu'il rentre.

Chci odejít, než se on vrátí.

– ústupek, úlevu: *bien que* (ačkoliv), *quoique* (přestože)

Il est resté très simple bien qu'il soit très riche.

Zůstal skromným, ačkoliv je velmi bohatý.

– cíl: *afin que* (tak, aby), *pour que* (proto, aby)

Je fais ça pour que tu ailles mieux.

Dělám to proto, aby se ti dařilo lépe.

– podmínku: *à condition que* (pod podmínkou, že),

pourvu que (za předpokladu, že), *à moins que* (pokud ne)

J'irai à la cérémonie à condition que tu viennes avec moi.

Půjdu na ten obřad pod podmínkou, že půjdeš se mnou.

4 po vztažném zájmenu (*qui* nebo *que*), je-li za superlativem nebo záporem:

C'est le plus joli bébé que je connaisse.

Je to nejhezčí miminko, jaké znám.

Je n'ai rien qui puisse t'aider.

Nemám nic, co by ti mohlo pomoci.

5 po *Que* na začátku věty:

Qu'elle revienne ou non, je m'en moque.

Ať se vrátí nebo ne, na tom mi nezáleží.

6 po *qui que, quel que, quoi que, où que*:

Qui que ce soit, je ne suis pas là!

Ať je to kdokoliv, nejsem doma!

Quel que soit le prix, je l'achète.

Koupím to, ať je cena jakákoliv.

Où que tu ailles, je te suivrai.

Kamkoliv půjdeš, budu tě následovat.

Quoi que je fasse, ils me critiquent.

Ať dělám cokoliv, kritizují mne.

Přítomný subjektiv vy tvoříme tak, že vezmeme tvar *ils* přítomného času, odpojíme koncové *-ent* a připojíme tyto koncovky:

	(koncovka)	aimer	finir
je	e	que j'aime	que je finisse
tu	es	que tu aimes	que tu finisses
il/elle/on	e	qu'il aime	qu'il finisse
nous	ions	que nous aimions	que nous finissions
vous	iez	que vous aimiez	que vous finissiez
ils/elles	ent	qu'ils aiment	qu'ils finissent

◆ Minulý subjontif

Je to složený čas tvořený **přítomným subjontivem slovesa avoir** nebo *être* a minulým přičestím. Vztahuje se k něčemu, co se (možná) stalo.

Il est possible qu'elle soit déjà partie.

Je možné, že už odešla.

Je ne suis pas certain qu'elle ait pu tout finir hier soir.

Nejsem si jist, že to včera večer zvládla všechno dokončit.

◆ Subjonctif imperfekta

Používá se zřídka, ale musíte být schopni jej poznat ve formální psané francouzštině (podobně jako *passé simple*) (viz 8.11).

Při jeho tvoření se začíná tvarem *il/elle passé simple*, oddělí se *-t* u sloves na *-ir* nebo *-re* a připojí se následující koncovky:

-sse, -sses, -t, -ssions, -ssiez, -ssent

parler il parla, que je parlasse

finir il finit, que je finisse

avoir que j'eusse, qu'il eût

être que je fusse, qu'il fût

faire que je fisse, qu'il fit

10 Přítomné přičestí a přechodník

Přítomné přičestí poznáme podle koncovky *-ant*.

Přechodník má stejnou koncovku, ale stojí před ním ještě *en*.

Přechodníkové tvary jsou ve francouzštině hojně používány, na rozdíl od češtiny, kde patří k zastaralým výrazům (např. udělavši, jedouce).

Přechodník se používá:

- 1 k vyjádření současnosti dvou dějů (dva děje probíhají ve stejnou chvíli):

Je lis mon journal (tout) en mangeant.

Čtu noviny při jídle.

En la voyant, il est parti. Když ji uviděl, odešel.

- 2 ke sdělení, jak je něco uděláno (vyjadřuje příslovečné určení způsobu):

Il nous remonte le moral en faisant le clown.

Zvedá nám náladu tím, že ze sebe dělá šaška.

Il s'est blessé en skiant.

Zranil se při lyžování.

Přítomné přičestí se používá:

- 1 k vysvětlení důvodu nebo příčiny něčeho:

Étant d'origine algérienne, je parle un peu l'arabe.

Protože jsem alžírského původu, mluvím trochu arabsky.

Ayant vécu à Paris, je connais la ville.

Protože jsem bydlel v Paříži, to město znám.

- 2 jako alternativa vztažného zájmena (*qui/que*) ve větě:

Il s'occupe d'enfants souffrant de troubles mentaux.

(= *qui souffrent de...*)

Pečuje o děti s mentálními problémy.

Přítomné přičestí a přechodník tvoříme tak, že vezmeme *nous* v přítomného čase, odpojíme *-ons* a připojíme koncovku *-ant*. Je-li použito jako sloveso, je neměnné.

regarder → *nous regardons* → *regard* → *regardant*
(dívaje se/dívajíc/e/se)

Tři výjimky:

avoir ayant (mající)

être étant (jsoucí)

savoir sachant (znající)

11 Trpný rod

Když s podmětem věty je **činěno** to, co je vyjádřeno slovesem, místo toho, aby to činil podmět, říkáme, že věta je v trpném rodě.

Trpný rod se používá:

- 1 když je původce děje neznámý nebo není jmenován:

Mon chien a été écrasé. Můj pes byl přejet.

- 2 když se chceme více zaměřit na osobu/věc, které je něco činěno, než na původce děje:

La violence est souvent présentée comme acceptable (par les médias).

Násilí je někdy v médiích prezentováno jako přijatelné.

- 3 k zesílení dramatickosti nějaké události, zejména v novinových zprávách:

Les deux jeunes ont été arrêtés par un détective parisien.

Oba mladiství byli zatčeni pařížským detektivem.

Trpný rod se tvoří pomocí *être* a minulého přičestí, které je ve shodě s podmětem slovesa.

Notre association aide les enfants en difficulté.

↑ ↑
(pdmět) (sloveso)

Les enfants en difficulté sont aidés par notre association.

↑ ↑
(pdmět) (sloveso v trpném rodě)

Trpný rod může být použit v několika časech:

- přítomném:** *Les enfants **sont aidés** par l'association.*
(je jim pomáháno)
- budoucím:** *Les enfants **seront aidés** par l'association.*
(bude jim pomáháno)
- minulém:** *Les enfants **ont été aidés** par l'association.*
(bylo jim pomůženo)
- imperfektu:** *Les enfants **étaient aidés** par l'association.*
(bylo jim pomáháno)
- předminulém:** *Les enfants **avaient été aidés** par l'association.* (bylo jim pomůženo/dříve než nastalo něco jiného)

Pokud se chcete vyhnout trpnému rodu:

– použijte *on*:

„Omezení rychlosti není dodržováno.“ →

Les limitations de vitesse ne sont pas respectées. →

On ne respecte pas les limitations de vitesse.

– použijte větu v činném rodě:

„Ten dům byl vykraden dvěma muži.“ →

La maison a été cambriolée par deux hommes. →

Deux hommes **ont cambriolé** la maison.

– použijte zvrtné sloveso:

„Trpný rod není ve francouzštině moc používán.“ →

Le passif n'est pas beaucoup utilisé en français. →

*Le passif **ne s'utilise pas** beaucoup en français.*

12 Zápory

12.1 *ne ... pas*

Ve francouzštině je k vytvoření záporu potřeba dvou slov: *ne* a *pas*, která se vloží po stranách slovesa.

ne → *n'* před samohláskou nebo němým *h*.

*Je **ne suis pas** français.*

Nejsem Francouz.

*Ils **n'habitent pas** à Londres.*

Oni nebydlí v Londýně.

12.2 *ne ... jamais, ne ... rien, ne ... personne, ne ... plus*

Tyto tvary záporu se také dávají po stranách slovesa:

<i>ne/n' ... jamais</i>	nikdy
<i>ne/n' ... rien</i>	nic
<i>ne/n' ... personne</i>	nikdo
<i>ne/n' ... plus</i>	ne déle, ne více, už ne

*Il **ne** parle **jamais** français.*

On **nikdy** nemluví francouzsky.

*Elle **ne** mange **rien**.*

Ona **nic** nejí.

*Je **ne** connais **personne** ici.*

Nikoho tady neznám.

*Nous **n'y** allons **plus**.*

Už tam nechodíme.

- ◆ Když použijeme *ne* + zápor s podstatným jménem, musíme *un/unel/des* nahradit *de* nebo *d'*:

*Il n'y a **pas de** pizza/**de** gâteau/**de** chips.*

Pizza/Dort/Brambůrky není/nejsou.

*Il n'y a **plus de** timbres.*

Známky už nejsou./Žádné známky nezůstaly.

*Je n'ai **jamais d'**argent.*

Nikdy nemám peníze.

- ◆ Druhou část záporného tvaru můžeme použít bez *ne* v krátkých frázích bez sloves:

Tu as déjà travaillé?

*Non, **jamais**.*

Už jsi někdy pracoval?

Ne, **nikdy**.

Qu'est-ce que vous voulez?

Rien.

Co chcete?

Nic.

Qui est dans la salle de classe?

Personne.

Kdo je ve třídě?

Nikdo.

12.3 *ne ... aucun*

Znamená to „žádný ...“ nebo „ani jediný...“. *Aucun* je přídavné jméno a je ve shodě s podstatným jménem, které za ním následuje.

	muž. rod	žen. rod
j. č.	<i>aucun</i>	<i>aucune</i>
mn. č.	<i>aucuns</i>	<i>aucunes</i>

*Il n'a **aucun** ami.*

On nemá **žádného** přítele.

Je n'ai aucune idée.

Nemám **žádný** nápad./Nemám poněti.

12.4 ne ... ni ... ni ...

Znamená „ani“ ... „ani“ ...; *ne* je v postavení před slovesem a *ni* za slovesem (dvakrát):

Il n'a ni mère ni père.

On nemá **ani** matku **ani** otce.

Je ne connais ni Anne ni son frère.

Neznám **ani** Annu **ani** jejího bratra.

12.5 ne ... que

Jeden způsob, jak říct „pouze“, je umístit *ne ... que* (*qu'* před samohláskou nebo němým *h*) kolem slovesa.

Je n'aime qu'un sport.

Mám rád **pouze** jeden sport.

On ne travaillera que le samedi matin.

Budeme pracovat **pouze** v sobotu dopoledne.

Il n'avait qu'un ami.

Měl **pouze** jednoho přítele.

12.6 Zápory + perfektum

V minulém čase je *ne* a *n'* postaveno před část sloves *avoir* nebo *être*, a:

◆ *pas/plus/jamais/rien* je před minulým přičestím:

Je n'ai pas fait la lessive.

Nemám vypráno.

On n'a rien mangé.

Nic jsme nejedli.

◆ *personnel/quel/ni ... ni .../aucun* je za minulým přičestím:

Nous n'avons vu personne.

Nikoho jsme neviděli.

Elle n'a attendu que cinq minutes.

Čekala jen pět minut.

12.7 Zápor + sloveso + infinitiv

Ne/n' je před prvním slovesem a *pas* před druhým slovesem (v infinitivu):

Je n'aime pas aller au cinéma.

Nerad chodím do kina.

On ne peut pas lire ce roman.

Nemůžeme číst tento román.

Viz 7.2 – zvrtná slovesa v záporu a 9.1 – záporný rozkazovací způsob.

13 Pokládání otázek

Existují čtyři způsoby tvoření otázek:

1 zvednutím hlasu na konci oznamovací věty:

Tu vas au cinéma?

Jdeš do kina?

2 tím, že začneme *est-ce que...* :

Est-ce que tu vas au cinéma?

Jdeš do kina?

3 výměnou pořadí slovesa a podmětu:

Vas-tu au cinéma?

Jdeš do kina?

Va-t-il venir avec nous?*

Půjde s námi?

* Někdy se pro usnadnění výslovnosti přidává *-t* mezi

dvě samohlásky:

A-t-il parlé au prof?

Mluvil s učitelem?

Que pense-t-elle?

Co si ona myslí?

4 použitím tázacích zájmen:

◆ kdo **qui**

Qui t'a dit ça?

Kdo ti to řekl?

Avec qui y vas-tu?

S kým tam jdeš?

Qui est-ce qui vient ce soir?

Kdo dnes večer přijde?

Qui est-ce que tu as invité?

Koho jsi pozval?

◆ co **que (qu')/quoi**

Que désirez-vous?

Co si přejete?

Qu'as-tu acheté?

Co jsi koupil?

Qu'est-ce qu'il t'a dit?

Co ti řekl?

C'est quoi?

Co je to?

Avec quoi on mange ça?

(S) čím se to jí?

- ◆ který **quel/quelle/quels/quelles**
(ve shodě v rodu a čísle)

Quel âge as-tu?

Kolik máš roků?

Quels exercices faut-il faire?

Která cvičení musíme vypracovat?

C'est à quelle page?

Na které je to straně?

Quelles chaussures préfères-tu?

Které boty se ti líbí víc?

- ◆ který **lequel/laquelle/lesquels/lesquelles**

Je cherche un hôtel. Lequel recommandez-vous?

Hledám nějaký hotel. Který doporučujete?

Laquelle de ces demandes d'emploi est la meilleure?

Která z těchto žádostí o práci je nejlepší?

- ◆ **použití jiných tázacích zájmen**

kolik **Combien** as-tu payé?

jak **Comment** as-tu payé?

kde **Où** as-tu payé?

proč **Pourquoi** as-tu payé?

kdy **Quand** as-tu payé?

Můžeme je použít

– na začátku věty, stejně jako ve výše uvedených příkladech

– na konci věty, s výjimkou *pourquoi*:

Tu as payé combien/comment/où/quand?

– na začátku, přidáme-li *est-ce que*:

Combien/Comment/Où/Pourquoi/Quand est-ce que tu as payé?

- ◆ přecházíme-li z přímé řeči na nepřímou, je nutné provést některé změny (použití *que*, použití tázacích slov, změny v zájmenech a časech):

Mon père s'est écrié: "J'ai perdu mon porte-feuille!"

*Mon père s'est écrié **qu'il avait perdu son** porte-feuille.*

Le serveur a demandé: "Vous pouvez me payer?"

*Le serveur a demandé **si on pouvait** le payer.*

14 Přímá a nepřímá řeč

- ◆ přímá řeč vyjadřuje, co někdo řekl (doslovně):

Le prof dit: «Faites l'activité 4.» Un élève demande:

«Il faut le faire pour quand?»

Léa a dit: «J'ai fait un stage en France».

Nezapomeňte použít dvojtečky a uvozovky.

Použijte slovesa jako jsou: *dire, demander, ajouter, s'écrier*.

- ◆ nepřímá řeč se používá k vysvětlení, co někdo říká, aniž bychom ho citovali v uvozovkách.

Le prof dit de faire l'activité 4. Un élève demande pour quand il faut le faire.

Léa a dit qu'elle avait fait un stage en France.

15 Tabulka sloves

infinitif		přítomný čas	min. čas složený	min. čas jedn.	bud. čas jedn.	kondicionál	subjunctif
-er slovesa	je/j' tu	parle parles	ai parlé as parlé	parlai parlas	parlerai parleras	parlerais parlerais	parle parles
parler <i>mluvit</i>	il/elle/on nous vous ils/elles	parle parlons parlez parlent	a parlé avons parlé avez parlé ont parlé	parla parlâmes parlâtes parlèrent	parlera parlerons parlerez parleront	parlerait parlerions parleriez parleraient	parle parles parle parlions parliez parlent
-ir slovesa	je/j' tu	finis finis	ai fini as fini	finis finis	finirai finiras	finirais finirais	finisse finisses
finir <i>skončit</i>	il/elle/on nous vous ils/elles	finit finissons finissez finissent	a fini avons fini avez fini ont fini	finit finîmes finîtes finirent	finira finirons finirez finiront	finirait finirions finiriez finiraient	finisse finisses finisse finissions finissiez finissent
-re slovesa	je/j' tu	réponds réponds	ai répondu as répondu	répondis répondis	répondrai répondras	répondrais répondrais	réponde réponses
répondre <i>odpovědět</i>	il/elle/on nous vous ils/elles	répond répondons répondez répondent	a répondu avons répondu avez répondu ont répondu	répondit répondîmes répondîtes répondirent	répondra répondrons répondrez répondront	répondrait répondrions répondriez répondraient	réponde réponses réponde répondions répondiez répondent
aller <i>jít, jet</i>	je/j' il/elle/on	vais va	suis allé(e) est allé(e)(s)	allai alla	irai ira	irais irait	aille aille
avoir <i>mít</i>	je/j' il/elle/on	ai a	ai eu a eu	eus eut	aurai aura	aurais aurait	aie ait
boire <i>pít</i>	je/j' il/elle/on	bois boit	ai bu a bu	bus but	boirai boira	boirais boirait	boive boive
devoir <i>muset</i>	je/j' il/elle/on	dois doit	ai dû a dû	dus dut	devrai devra	devrais devrait	doive doive
dire <i>říct</i>	je/j' il/elle/on	dis dit	ai dit a dit	dis dit	dirai dira	dirais dirait	dise dise
écrire <i>psát</i>	je/j' il/elle/on	écris écrit	ai écrit a écrit	écrivis écrivit	écrirai écrira	écrirais écrirait	écrive écrive
être <i>být</i>	je/j' il/elle/on	suis est	ai été a été	fus fut	serai sera	serais serait	sois soit
faire <i>dělat</i>	je/j' il/elle/on	fais fait	ai fait a fait	fis fit	ferai fera	ferais ferait	fasse fasse
mettre <i>položít</i>	je/j' il/elle/on	mets met	ai mis a mis	mis mit	mettrai mettra	mettrais mettrait	mette mette
pouvoir <i>moci, být schopen</i>	je/j' il/elle/on	peux peut	ai pu a pu	pus put	pourrai pourra	pourrais pourrait	puisse puisse
prendre <i>vzít</i>	je/j' il/elle/on	prends prend	ai pris a pris	pris prit	prendrai prendra	prendrais prendrait	prenne prenne
voir <i>vidět</i>	je/j' il/elle/on	vois voit	ai vu a vu	vis vit	verrai verra	verrais verrait	voie voie
vouloir <i>chtít</i>	je/j' il/elle/on	veux veut	ai voulu a voulu	voulus voulut	voudrai voudra	voudrais voudrait	veuille veuille